

Datum
2016-06-21Diariernr
2016/1560
Er referens
Staffan LöwhagenMiljö- och energidepartementet
Rättssekretariatet
103 33 StockholmREGERINGSKANSLIET
Miljö- och energidepartementet

Ink. 2016 -06- 27

Dnr. M2016/0459/R
tiu

Remissvar "Förslag till bestämmelser i förordning för att genomföra Nagoyaprotokollet"

Skogsstyrelsen har getts möjlighet att lämna synpunkter på en remiss från Miljö- och energidepartementet. Remissen rör förslag till bestämmelser i ny förordning och förslag på ändringar i förordningar i syfte att genomföra Nagoyaprotokollet.

Övergripande synpunkter

Skogsstyrelsen anser att Nagoyaprotokollets övergripande intentioner är goda och står självfallet bakom dessa. Samtidigt ser Skogsstyrelsen det troligt att ett antal svårigheter kan uppstå när protokollet genomförs i Sverige. Det är viktigt att dessa svårigheter identifieras och omhändertas på ett bra sätt i lagstiftningen.

De nya bestämmelsernas omfattande informations- och deklarationskrav kan förväntas leda till en kraftigt ökad administrativ börda, främst för forskare vid ett stort antal forskningsinstitutioner och för botaniska trädgårdar och samlingar. Konsekvenserna av reglerna kan bli att betydelsefull forskning inte genomförs, eller att forskare avstår från att samarbeta med eller hämta material från utvecklingsländer som har regler för sina genetiska resurser.

Skogsstyrelsen anser att det är mycket viktigt att i lagstiftningen se till att forskare ges fortsatt goda möjligheter att driva forskningsprojekt. Ett forskningsområde som påtagligt berörs av Nagoyaprotokollet är att kartlägga den till stora delar ännu utforskade biologiska mångfalden. Ny kunskap om biologisk mångfald är central för att bevara arter. Botaniska trädgårdar och samlingar måste även fortsättningsvis under rimliga förhållanden kunna tillhandahålla material för forskning och undervisning.

Den övervägande delen av forskning som bedrivs med genetiska resurser är sannolikt inte av kommersiell karaktär, dvs. potentialen att utveckla produkter som leder till en ekonomisk vinst är oftast mycket liten. För att inte försvåra för den icke-kommersiella forskningen bör de nya reglerna i möjligaste mån skilja mellan kommersiell och icke-kommersiell användning av genetiska resurser. Icke-kommersiell forskning bör undantas från regler eller i alla fall omfattas av mindre betungande regler. För att ytterligare underlätta för samtliga användare av genetiska resurser, ser Skogsstyrelsen behov av tydliga och enkla administrativa riktlinjer, fullgod vägledning av behörig myndighet och genomtänkta informationsinsatser.

För forskning om skogsgenetiska resurser¹ är konsekvenserna av lagförslagen fortfarande svåra att bedöma. Troligtvis påverkar reglerna ett antal skogliga forskargrupper vilka är beroende av genetiska resurser från olika delar av världen i sin forskning. Exempelvis bedrivs grundforskning och tillämpad forskning inom skoglig genetik och fysiologi, samt inom skoglig mykologi och växtpatologi. Det är olyckligt om nya regler försvårar denna forskning som är central för att öka förståelsen för t ex. växters tillväxt- och anpassningsegenskaper, biologisk bekämpning eller hur sjukdomar i skogs- och jordbruk kan begränsas.

I en kommittémotion² från 2015 föreslår ett antal riksdagsledamöter att regeringen gör en översyn av de nya Nagoyabestämmelserna tre år efter att de trätt i kraft. Översynen syftar till att undersöka om ratificeringen av Nagoyaprotokollet har inneburit negativa konsekvenser för forskning i Sverige. Skogsstyrelsen anser att motionens förslag är bra.

Synpunkter på bestämmelser

Förslag till ny förordning om användning av genetiska resurser och traditionell kunskap om sådana resurser

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på genuresursförordningens bestämmelser i 3-6 §§ om Naturvårdsverkets ansvarsområden.

I 7 § andra stycket utvidgas tillämpningsområdet i EU-förordning 511/2014 och genomförandeförordning 2015/1866 till att även omfatta användning av traditionell kunskap som rör genetiska resurser, men som inhämtats separat från tillträdet av en genetisk resurs.

Skogsstyrelsen stödjer inte utvidgningen, bland annat då definitionerna av några av Nagoyaprotokollets och EU-förordningens mest centrala begrepp är oklara. Hur ska genetiska resurser t ex i form av DNA-fragment, plasmider, sekvensdata i publika databaser, cellinjer, mikroorganismer och växtmaterial omhändertas på ett bra sätt i lagstiftningen? Hur ska det komplicerade begreppet ”traditionell kunskap” om genetiska resurser definieras för att fungera ändamålsenligt i nya bestämmelser?

Skogsstyrelsen befarar att nackdelarna med att utvidga regelverket, med bl. a ökad administrativ börda och oklarheter angående att visa tillbörlig aktsamhet, i själva verket blir avsevärt fler än fördelarna med en utvidgning. Det är viktigt att sträva efter att inte i onödan ytterligare komplicera de redan svårgripbara reglerna. På så sätt kan de goda intentionerna med Nagoyaprotokollet lättare uppnås, dvs. att främja bevarandet och det hållbara och rättvisa nyttjandet av den biologiska mångfalden.

¹ Forskning om skogsgenetiska resurser omfattar bl. a traditionell och bioteknologisk förädling av skogsodlingsmaterial, forskning om nya produkter från skogsråvara, grundforskning och tillämpad forskning inom genetik, växtfysiologi, patologi etc., samt skogliga försöksparker och tillväxtparker.

² Kommittémotion 2015/16:3400 till riksdagen med anledning av proposition 2015/16:161 om Nagoyaprotokollet

Förslag till förordning om ändring i förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken

Skogsstyrelsen stödjer förslaget. Det är rimligt att provning och tillsyn enligt miljöbalken finansieras genom avgifter. Avgifterna kan dock slå hårt mot mindre forskargrupper och botaniska trädgårdar och samlingar. Skogsstyrelsen föreslår därför att i möjligaste mån skilja mellan icke-kommersiell och kommersiell användning av genetiska resurser och att se till att icke-kommersiell forskning inte avgiftsbeläggs, eller får lägre avgifter än de som gäller vid kommersiell användning av genetiska resurser.

Förslag till förordning om ändring i miljötillsynsförordningen (2011:13)

Skogsstyrelsen ställer sig frågande till varför inte Jordbruksverket blir behörig myndighet att ansvara för operativ tillsyn, i enlighet med Naturvårdsverkets tidigare förslag.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:259) om miljöstraffavgifter

Skogsstyrelsen stödjer förslaget i avseendet att det är mer lämpligt med en miljöstraffavgift än att bötlägga överträdelser av förordningens informations- och deklarationskrav. Skogsstyrelsen anser dock att avgiften på 5 000 kronor för icke-kommersiella användare av genetiska resurser är oproportionerligt hög. Förordningens deklarations- och informationskrav har stor potential att både vara oklara och bli betungande i forskning och utveckling av genetiska resurser och därmed leda till oavsiktliga överträdelser. Skogsstyrelsen anser därför att om överträdelser ska sanktioneras är det för icke-kommersiella användare rimligare att avgiften är 1 000 kronor.

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket

Skogsstyrelsen har inga synpunkter på förslaget.

I ärendet har generaldirektören Herman Sundqvist beslutat och skogsgenetikern Sanna Black-Samuelsson varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschefen Göran Rune, enhetschefen Peter Blombäck och verksamhetschefen Pernilla Granath Limstrand deltagit.

Herman Sundqvist

Sanna Black-Samuelsson

Kopia till

Registrator, Skogsstyrelsen

Magnus Viklund, Skogsstyrelsen

Emelie Molin, Näringsdepartementet

